

Aan de leden van de Vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport
en aan de leden van de Vaste commissie voor Veiligheid en Justitie
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum
20 februari 2017
Contactpersoon
Mieneke Kwist
Ons kenmerk
BGZJ/mekt/naem/197377/2017
Onderwerp
AO Jeugdhulp 23 februari a.s.

Bijlage(n)

Doorkiesnummer
06-10874467
Uw kenmerk

Geachte leden van de Vaste commissie voor VWS en V&J,

Op donderdag 23 februari overlegt u met de bewindslieden van VWS en V&J over de jeugdhulp. We zijn nu ruim twee jaar na de decentralisatie die verbetering moest brengen voor de jeugdhulp. De hulp zou integraal worden, toegankelijk en dicht bij het kind. Meer preventie, slimmere samenwerking en een einde aan verkokering en perverse prikkels omdat alle jeugdhulpvormen nu onder één opdrachtgever vallen: de gemeente.

Van dat ideaal zien we twee jaar na de decentralisatie helaas nog te weinig terug. Wel zien we dat er gestuurd wordt op systemen, geld en controle. Te veel tijd en energie, en dus ook geld, gaan naar randzaken. Naar regio's die uit elkaar vallen, naar bureaucratie en naar foute verwijzingen. De beoogde verandering blijft veelal achter en dat baart Jeugdzorg Nederland, GGZ Nederland, VGN en VOBC, samen verenigd in de BGZJ, grote zorgen.

De hoofdboodschap van deze brief is niet dat gemeenten alles fout doen, want we zien ook heel veel mooie ontwikkelingen, goede bedoelingen en steun voor de doelstellingen van de decentralisatie. De decentralisatie was een voorwaarde voor de transformatie. Maar de gewenste transformatie volgt niet automatisch uit de decentralisatie. We constateren een groter wordende kloof tussen de werkelijkheid aan de landelijke overlegtafels en de werkelijkheid in de regio's, waar onze leden nog steeds tegen talloze knelpunten aanlopen. Landelijk bestuurlijk overleg en besluitvorming over transformatievraagstukken heeft tot dusver onvoldoende effect op de uitvoering. We ervaren problemen op allerlei niveaus.

Wijkteams

Het doel was vroegtijdige, deskundige jeugdhulp en maatwerk door de wijkteams, en specialistische hulp voor wie het echt nodig heeft. Helaas werkt de praktijk te vaak anders. De Kinderombudsman constateerde onlangs dat veel hulpzoekende kinderen op de verkeerde plek terecht komen of veel te lang op de juiste hulp moeten wachten.

Sommige wethouders blijken nauwelijks te weten wat er in de eigen wijkteams gebeurt. Er is op korte termijn een verbetering nodig in het functioneren van de wijkteams: specifieke expertise op het gebied van jeugdhulp is vaak onvoldoende geborgd. Als branches werken we aan een leidraad voor de verbinding tussen wijkteams en specialistische kennis. Uiteraard stellen we de jeugdhulpexpertise van onze leden graag (nog beter) ter beschikking van de wijkteams. Dit helpt om kinderen veel sneller de juiste hulp te laten krijgen.

(Boven)regionale samenwerking

Voor specialistische jeugdhulp is regionale samenwerking tussen gemeenten nodig. Hoogspecialistische en daardoor weinig voorkomende zorg vereist een nog groter schaalniveau. In de praktijk is samenwerking en visievorming binnen en tussen de 42 jeugdhulpregio's op veel plekken nog onvoldoende. Sommige regio's zijn zelfs uit elkaar gevallen. Bovenregionale afspraken tussen jeugdhulpregio's, onmisbaar om juist de specialistische jeugdhulpfuncties te behouden voor de infrastructuur voor de jeugdhulp, komen nog niet of moeizaam tot stand.

Administratieve lasten

Staatssecretaris Van Rijn heeft aangekondigd dat hij met een wetsvoorstel wil komen om standaarden I-Sociaal Domein in wetgeving op te nemen. De branches ontwikkelden samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) uniforme standaarden. Als alle gemeenten die gebruiken, neemt de bureaucratie drastisch af. Nu zijn er nog veel gemeenten die hun eigen spelregels blijven hanteren of die bovenop de standaarden allerlei eisen toevoegen, waardoor de administratieve rompslomp nog altijd groeit. Zorgorganisaties, individuele hulpverleners én ambtenaren raken het spoor bijster en de kosten lopen inmiddels de spuigaten uit. De voorgestelde wetswijziging zou zeker helpen, maar het zal enige tijd duren voor deze wet effect sorteert. We zien de wet als een 'middel', maar er blijven extra inspanningen nodig om het 'doel' (gebruik van de standaarden, uniformering) sneller dichterbij te brengen. De grote diversiteit aan informatieverzoeken via vaak nog niet werkende systemen die vanuit diverse gemeenten naar de zorgaanbieders gaat moet echt drastisch worden verminderd. Van sommige aanbieders in de jeugd-ggz horen wij dat zo'n 35% van de uitgaven voor jeugdhulp opgaan aan overhead.

Aanbestedingen

Echte verandering van de jeugdhulp vraagt om samenwerking en ruimte voor (bij)scholing, om onderzoek, nieuwe werkwijzen en kwaliteitsverbetering. Maar in de regio's waar de gesprekken tussen aanbieders en gemeenten op gang komen, vallen ze nu (langdurig) stil vanwege de start van de nieuwe aanbestedingstrajecten voor 2018. Bij gemeenten bestaat veel onzekerheid omtrent wat moet en mag bij aanbestedingstrajecten; vanuit de angst om juridische fouten te begaan worden aanbestedingstrajecten vaak zo strak en concurrerend mogelijk ingericht. Daarbij lijkt het echter vooral om de laagste prijs te gaan en is er in de praktijk nauwelijks ruimte om te investeren in innovatie. Een *race to the bottom* dreigt, waarbij tarieven zo laag worden dat de kwaliteit van de zorg eronder lijdt. Wij willen goede zorg leveren; daarbij hoort een fair tarief. Zeker voor jeugdhulpvormen die door een rechter worden opgelegd, is eerder sprake van een 'verlengde overheid' dan van 'marktwerking'. Aanbestedingen leiden tot een focus op de laagste prijs in plaats van tot echte vernieuwing van de jeugdhulp.

Noodzakelijke maatregelen

Op korte termijn zijn de volgende maatregelen dringend noodzakelijk:

- Rijk en gemeenten moeten investeren in de kwaliteit en beschikbaarheid van multidisciplinaire wijkteams, waarin zowel nulde- als eerstelijns ondersteuning is geïntegreerd. Landelijke minimumeisen, vergelijkbaar met het Basispakket Jeugdgezondheidszorg, kunnen hieraan bijdragen.
- Vanuit de stelselverantwoordelijk van het Rijk moet actief worden bevorderd dat de jeugdhulpregio's (en regionale samenwerking) in stand blijven. Vanuit de VNG dient samenwerking binnen regio's te worden gestimuleerd. Slecht functionerende jeugdhulpregio's moeten bestuurlijk worden aangesproken. Daarnaast moet actiever worden gestuurd op het tot stand komen van afspraken tussen jeugdhulpregio's ten behoeve van het behoud van (bovenregionale) specialistische jeugdhulpfuncties.
- Op het vlak van aanbesteden moeten Rijk en VNG op zo kort mogelijk termijn duidelijkheid bieden over 'aanbestedingsvrije' opties die er zijn voor gemeenten en aanbieders. In het belang van behoud van kwaliteit en ruimte voor doorontwikkeling en innovatie is een partnership tussen aanbieders en gemeenten, waarbij ruimte is voor meerjarige flexibele contracten, noodzakelijk.
- Het gebruik door gemeenten van standaarden voor inkoop, facturatie en verantwoording moeten wettelijk verplicht worden gesteld, maar vooruitlopend op wetgeving ook alvast zo veel mogelijk gestimuleerd worden.

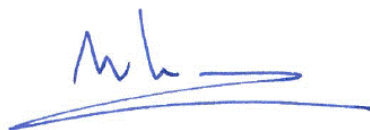
Resultaten

De BGZJ sluit af met de constatering dat naast bovengenoemde zorgpunten, er gelukkig ook resultaten worden geboekt. Zo zijn we blij met het voornemen van staatssecretaris Van Rijn om de problematiek rond het woonplaatsbeginsel op te lossen en hopen we op uw steun voor deze wijziging. Bovendien ligt er een werkagenda rond jongvolwassenen, waarmee de 18-/18+ problematiek integraal aangepakt kan worden. In de eerste opzet bleven de branches te veel buiten beeld, maar wij pakken deze handschoen graag samen op. Deze resultaten geven vertrouwen dat de kloof tussen de werkelijkheid aan de landelijke overlegtafels en de werkelijkheid in de regio's wel degelijk kan worden gedicht; dit vraagt wel om stevige regie vanuit de stelselverantwoordelijkheid van het rijk.

Wij wensen u op 23 februari een constructief debat over deze en andere thema's met de bewindspersonen van VWS en V&J.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen Mieneke Kwist, secretaris BGZJ, telefoonnummer 06 1087 4467, E mkwist@ggz nederland.nl

Met vriendelijke groet,
namens de Branches (Gespecialiseerde) Zorg voor Jeugd

Nicolet Epker
Algemeen directeur Jeugdzorg Nederland
Voorzitter directeurenoverleg Branches (Gespecialiseerde) Zorg voor Jeugd:
Jeugdzorg Nederland, GGZ Nederland, VGN en VOBC